

Handreiking bij de praatplaat 'De rol van de griffiers in het versterken van de lokale democratie'

Inhoudsopgave

1. Waarom deze praatplaat?	2
2. Opbouw en inhoud van de praatplaat.....	3
3. Suggesties voor het gesprek over de praatplaat	3
4. Toelichting bij algemene taken/rollen van de griffier	5
5. Toelichting bij 'Intern Samenspel'	7
6. Toelichting 'Richting eigen raad'	9
7. Toelichting 'Richting de samenleving'	13

1. Waarom deze praatplaat?

Het wordt steeds belangrijker om goed samen te werken om de lokale democratie te versterken, zowel met de ambtelijke organisatie als met de samenleving. Maar hoe doe je dat? Hoe kun je als griffier bijdragen aan het versterken van de lokale democratie en het vertrouwen in de lokale democratie? Welke rol pak jij in jouw gemeente of provincie¹?

Er zijn allerlei vormen van democratie. Naast de *representatieve democratie*, waarin inwoners via verkiezingen bepalen wie hen gaat vertegenwoordigen en ook wie onze werkgever wordt, is er de *participatieve democratie*. Bij deze veel voorkomende vorm worden inwoners betrokken bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid. Daarnaast is er de *maatschappelijke democratie*: inwoners die zichzelf organiseren rond maatschappelijke vragen. Dat is van alle tijden, maar steeds vaker nemen actieve inwoners zelf het initiatief tot bijvoorbeeld energiecorporaties, buurtcommunities en voedselbanken².

De representatieve, participatieve en maatschappelijke democratie bestaan naast elkaar (dat noemen sommigen 'meervoudige lokale democratie'; anderen zoals in Groningen spreken van '[democratisch ecosysteem](#)'). Ze zitten elkaar soms in de weg, maar kunnen elkaar ook enorm versterken. Een goed samenspel is van wezenlijk belang voor een goede functionerende lokale democratie. De rol die wij als griffiers mogen vervullen om dit samenspel en het vertrouwen in de lokale democratie te versterken, is de reden waarom de commissie Openbaar Bestuur van de Vereniging van Griffiers (VvG) is begonnen om hun gedachten hierover te vertalen naar een praatplaat. Het resultaat ligt voor u!

Urgentie gesprek

Het is geen nieuw signaal dat mensen zich zorgen maken over de staat van de lokale democratie. Wel laat de tweejaarlijkse monitor 'Staat van het Bestuur 2020' zien dat de zorgen over de lokale democratie groter worden. Nederlanders zijn gemiddeld tevreden over het leven, de samenleving en de voorzieningen in de buurt. Maar dat geldt niet voor iedereen: de verschillen zijn groot en sommige groepen doen nauwelijks mee in de democratie. Uit de monitor blijkt dat het lokale bestuur steeds minder zichtbaar is voor de inwoners. Het vertrouwen van inwoners in de overheid blijft ook een zorgpunt.

Uit het trendrapport '[De griffier kijkt in de Spiegel](#)' uit 2022 blijkt dat ook griffiers zich hier zorgen over maken. Op de vraag of de afstand tussen kiezer en gekozene is toegenomen zegt bijna de helft (45%) van de griffiers dat dit het geval is. Hetzelfde percentage signaleert een kloof tussen de systeemwereld van de raad en de leefwereld van de inwoners. Het vertrouwen van inwoners in de gemeentelijke democratie is volgens 60% van de griffiers de afgelopen jaren afgenomen. Dit zijn serieuze percentages, die aandacht vragen van iedereen die in het lokaal bestuur een taak heeft, zowel vanuit het bestuur als ambtelijke organisaties. Wat betreft de VvG is het daarom nu de tijd voor een goed gesprek over het lokaal samenspel, te beginnen in de eigen (griffiers)kring.

---

¹ In de tekst kan overal waar gemeente of gemeenteraad staat, provincie en Provinciale Staten worden gelezen.

² Tekst is gebaseerd op het standaard rapport van de Quick-Scan Lokale Democratie, Democratie in Actie 2020.

2. Opbouw en inhoud van de praatplaat

De praatplaat is gemaakt op basis van een gesprek over dit onderwerp tussen diverse leden van de commissie Openbaar Bestuur en een aantal enthousiaste meedenkers over het vraagstuk van de rol van de griffiers in het versterken van de lokale democratie. Bij de ALV in juni is met een grote groep griffiers doorgepraat over de inhoud van de praatplaat, daarna is een tweede versie gemaakt. Deze versie, die verrijkt is met de kennis van collega's uit het land, vindt u op pagina 1 in het klein, maar elke griffierskring kan deze via zijn contactpersoon op A0 formaat ontvangen voor het gesprek. De praatplaat is in verschillende formaten ook digitaal verkrijgbaar via het verenigingsbureau.

De praatplaat bestaat uit een algemeen deel over de rol van de griffier en drie delen over de rol bij het 'intern samenspel', 'richting eigen raad' en 'richting de samenleving'. Alle delen bevatten kleine illustraties of tekst, welke staan voor een thema of gespreksonderwerp voor dat deel. Alle illustraties worden in deze handreiking kort toegelicht. Mocht er onduidelijkheid zijn over een tekening of tekst, dan kan deze geraadpleegd worden. De toelichting geeft soms ook extra inspiratie, een gespreksvraag of een link naar verder informatie. Een andere optie is om vooral samen het gesprek aan te gaan over welke associaties of voorbeelden de illustraties bij tafelgenoten oproepen. Uit de sessie op de ALV bleek dat dit hele mooie gesprekken opleverde tussen collega's.

3. Suggesties voor het gesprek over de praatplaat

Wanneer de praatplaat in de griffierskring wordt geagendeerd zijn er verschillende mogelijkheden om deze te bespreken met de collega's. We werken twee opties uit: plenair of met kleine groepen. Wanneer de kring of de contactpersoon kiest voor een *plenaire bespreking* van de praatplaat, zorg dan voor een ruime tafel waar iedereen om heen kan zitten met de plaat in het midden. Deze is via het verenigingsbureau op te vragen of zelf te printen. Als er gekozen wordt voor om (een deel van) het *gesprek in kleine groepen* te voeren, adviseren we om te zorgen voor voldoende prints van de praatplaat en plekken voor de deelnemers aan het gesprek. Het voordeel van deze aanpak is dat er meer ruimte is voor individuele inbreng, verdieping en doorvragen door collega's.

We geven hieronder suggesties voor gespreksvragen en werkvormen. Voel je vrij om er vragen uit te pakken, ze allemaal te behandelen of het op jullie eigen wijze aan te pakken. Let wel op de tijd die je beschikbaar hebt bij deze keuze. Reken op ongeveer een kwartier per vraag die je kiest, voor de combinatievraag is iets meer tijd nodig. We adviseren een griffierskring om minimaal een uur te reserveren voor een plenair gesprek over de praatplaat. Reserveer minimaal 1,5 uur als er gekozen wordt voor het gesprek in kleine groepen. Dit geeft voldoende ruimte voor verdieping, maar ook terugkoppeling in een plenaire setting.

Gespreksvragen:

1. Hoe zie jij je rol in de lokale democratie in jouw gemeente/provincie? Kijk daarbij naar de 5 algemene plaatjes linksboven in de praatplaat. Welke passen in meer en mindere mate bij jou?

Optie werkvorm: Gebruik post-its om namen te plakken bij hun voorkeursrol & praat hierover plenair verder.

2. Hoe zit het met de balans van de driehoek in deze praatplaat? Zijn er delen die meer en/of minder aandacht krijgen in jouw gemeente? Zijn de delen 'intern samenspel', 'richting eigen raad' en 'richting de samenleving' even groot in de aandacht die jullie eraan geven op de griffie? Benut je ook de lokale driehoek voldoende?

Optie werkvorm: Bespreek deze vraag met degene die naast je zit en zorg voor een korte terugkoppeling.

3. Combinatievraag:

- Over welke punten ben je enthousiast in de delen 'intern samenspel', 'richting eigen raad' en 'richting de samenleving' & waarom?
- Over welke punten heb jij je twijfels in de delen 'intern samenspel', 'richting eigen raad' en 'richting de samenleving' & waarom?

Optie werkvorm: Bespreek je dit plenair, gebruik dan een flipover om de antwoorden op te schrijven. Wanneer je kiest om dit te bespreken in kleine groepen is er meer ruimte voor individuele inbreng. Zorg voor een korte terugkoppeling van de opbrengst van deze gesprekken.

4. Hoe ga je het gesprek in je eigen gemeente aan over jouw rol als griffier in het versterken van de lokale democratie en vertrouwen in de lokale democratie? Wat heb je nodig om een stap te maken?

Optie werkvorm: Bespreek je dit plenair, vat als gesprekleider de hulpvraag samen en vraag evt. ook wie kan helpen vanuit de groep. Bespreek je dit in kleine groepen, benoem hulpvragen collectief in de plenaire terugkoppeling. Vraag als gesprekleider ook hier wie evt. kan helpen vanuit de groep.

5. Wat koppelen we terug naar de Vereniging van Griffiers over wat er nodig is om in het algemeen vervolgstappen te zetten? Bespreek deze vraag plenair. De commissie Openbaar Bestuur hoort graag terug wat de bespreking van de praatplaat heeft opgeleverd.

4. Toelichting bij algemene taken/rollen van de griffier

Deze toelichting hoort bij de illustraties die betrekking hebben op de algemene taken en rollen van de griffier in relatie tot het versterken van de lokale democratie. U kunt deze vinden rondom het blauwe rondje links bovenin op de praatplaat. De illustratie 'benut de lokale driehoek' staat in het midden van de driehoek op de praatplaat.

1. Ondersteunend goed functionerend bestuur

De basistaak vanuit de wet is dat de griffier de raad of Staten 'terzijde staat'³ in zijn taken. De wetgever heeft de algemene ondersteuning aan de volksvertegenwoordiging als geheel onderscheiden van de meer politiek georganiseerde fractieondersteuning en de mogelijkheden voor meer inhoudelijke ambtelijke bijstand. De griffier is daarmee door de wetgever geplaatst voor de brede taak 'het ondersteunen van goed functionerend bestuur'. De definitie van wat goed functionerend bestuur is en wat dat betekent voor de dagelijkse praktijk, is een mooi gespreksonderwerp in eigen kring.

2. Procesbegeleider

De zorg voor het besluitvormingsproces om te komen tot een besluit is een belangrijke taak van de griffier. In dit proces zitten allerlei deelaspecten die aandacht verdienen: welke procesafspraken zijn er voor het aanleveren van stukken, hoe wordt informatie aangeleverd, op welke wijze wordt de agenda voor de raad samengesteld en wie heeft welke rol op welk moment? De griffier houdt zicht op deze processen en afspraken. Wanneer het besluit is genomen, betekent de handtekening van de griffier dat hij of zij instaat voor de formele geldigheid.

3. Coaching

De rol van coach ligt formeel niet vast in de wet, maar veel griffiers nemen deze rol wel op zich. Na het warme welkom bij de start neemt de griffie(r) vaak ook de rol aan van gesprekspartner voor raads- en Statenleden om te klankborden over processen, interne relaties, opstelling in vergaderingen of de effectiviteit van hun handelen. Ruimte voor deze rol

³ Artikel 104a lid 1 Provinciewet, resp. 107a lid 1 Gemeentewet

moet je gegeven worden. Vertrouwen in de griffie(r) is hiervoor essentieel. 4.
Adviserend

De adviserende rol van de griffier past in het profiel van de strategische griffier. Het is niet voor niets beschreven als eerste resultaatgebied: een griffier adviseert op strategisch niveau over politieke, bestuurlijke en organisatorische processen en positionerings- vraagstukken. Daarnaast kunnen raadsleden ook voor individueel advies bij de griffier terecht. Bekijk ter inspiratie [het generieke functieprofiel voor de griffier](#), vastgesteld in 2020 door de VvG, Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden (Nvvr).

5. Hoeder van de democratie

De rol of taak van hoeder van de democratie is opgenomen in artikel 6 van [de nieuwe modelinstructie voor de griffier \(2023\)](#). 'De griffier draagt actief bij aan: de lokale democratie zodat deze zo goed mogelijk functioneert met in achtneming van geldende regels; het samenspel tussen raad en de inwoners van de gemeente; (de bewustwording van) de integriteit en veiligheid van de leden van de raad en medewerkers van de griffie; inclusiviteit in de raad en de toegankelijkheid van de raad voor de inwoner'.

Benut te lokale driehoek

Een goed functionerende lokale driehoek van burgemeester, gemeentesecretaris en griffier is de Haarlemmerolie om de lokale democratie op koers te houden en te versterken. De illustratie is niet voor niets in het midden geplaatst. Een goede balans in de lokale driehoek en ruimte voor ieders rol werkt ook door in de balans in de grote driehoek in de praatplaat. Investeren in de verbinding in de driehoek kan door de [gratis training voor lokale driehoeken te volgen](#) via Netwerk Democratie in Actie.

5. Toelichting bij ‘Intern Samenspel’

Deze toelichting hoort bij de illustraties uit het linkerdeel van de driehoek op de praatplaat en gaat over de rol van de griffier in het interne samenspel met de ambtelijke organisatie en het college van B&W bij het versterken van de lokale democratie.

1. Schrijf een raadsvoorstel voor je oma (met liefde)

Transparantie en toegankelijkheid zijn belangrijke democratische waarden. Onleesbare raadsvoorstellen voor zowel de gekozen als de meelezende inwoners, moeten daarom tot het verleden gaan behoren. De toegankelijkheid en begrijpelijkheid van informatie, maar vooral van raadsvoorstellen is belangrijk om de lokale democratie goed te kunnen volgen. Zorg samen met de organisatie voor begrijpelijke en duidelijke voorstellen “die je oma begrijpt”. We gunnen onze inwoners en volksvertegenwoordigers tenslotte dezelfde respectvolle benadering als we onze oma’s gunnen.

2. Geef helderheid in rollen

Ken jouw rol en pot van verantwoordelijkheid en probeer vooral te blijven uit de pot en daarmee ook de rol en taak van de ander. Dit levert je niet alleen tijd op, maar ook vaak een beter functionerend (intern) samenspel. Zijn de rollen niet duidelijk of wordt er met potten van verantwoordelijkheid geknoeid? Maak het bespreekbaar en maak nieuwe afspraken. Neem hierin mee ieders (hopelijk) goede bedoelingen en/of drive om het verschil te willen maken.

3. Neem voortouw participatie framework

Zoals ook in de inleiding staat is de participatieve democratie onderdeel van de lokale democratie. De wijze waarop inwoners betrokken worden bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid verschilt per gemeente, en vaak ook per project. Belangrijk is dat er een framework (beleid, verordening o.i.d.) is waarin de spelregels vastliggen en voorspelbaarheid wordt gecreëerd. Als griffier kun je met de raad hierin het voortouw nemen als dit nog niet of onvoldoende is georganiseerd. Voor meer informatie zie de handreiking: [‘Aan de slag met participatie’ VNG 2023](#).

4. Lange termijnagenda voor rust en inzicht

De raad en Staten bepalen hun eigen agenda. Vaak gebeurt dit met tussenkomst van een agendacommissie of een vorm van fractievoorzittersoverleg. Voor rust en inzicht is het belangrijk dat er ook steeds een doorkijk wordt gegeven naar het komende kwartaal of komend jaar; de lange termijnagenda. Dit geeft de raad en Staten de mogelijkheid om zich beter te positioneren en/of ruimte te creëren voor zichzelf of inwoners (via participatie).

5. Bijpraten met wethouders & organisatie

Veel uren van de griffie gaan zitten in het contact met de ambtelijke organisatie en bestuurders. Voor een goed intern samenspel en om elkaar te ondersteunen in taakuitoefening en rolname, is dit contact belangrijk. Naast formeel contact, over bijvoorbeeld het organiseren van het besluitvormingsproces, is het ook belangrijk om oog te hebben voor het informele contact: het bijpraten van elkaar, maar ook als mens verbinding te maken. Samen maak je de lokale democratie en de kwaliteit van leven in jouw gemeente of provincie beter.

6. Verschillende waardenweging

Help elkaar in de democratische waarden en belangenafweging. In elke maatschappelijke situatie komen belangen, maar ook waarden om de hoek kijken. Het kan helpen als hier open over gesproken wordt, want het belang of de waarde van een bestuurder kan anders zijn (actie = zichtbaarheid of wel/niet openbaar behandelen) dan dat van een groep inwoners (graag alles hetzelfde laten en/of laat ons meebeslissen) en/of anders dan de ambtelijke organisatie (is er wel genoeg budget en tijd voor participatie). De volksvertegenwoordiging zal als het nodig is, de belangen en waardenafweging maken en in meerderheid beslissen.

6. Toelichting 'Richting eigen raad'

Deze toelichting hoort bij illustraties uit het rechterdeel van de driehoek op de praatplaat en gaat over de rol van de griffier richting de eigen raad of Staten, in het algemeen maar met name ook ingezoomd op het versterken van de lokale democratie. In dit deel zitten de meeste illustraties, het gaat dan ook om de basistaak van de griffier om de raad of Staten terzijde te staan.

1. Inspiratie opdoen bij collega's

Het wiel hoeft niet steeds opnieuw uitgevonden te worden. Neem daarom ook tijd om inspiratie op te doen bij collega's en andere gemeenten of provincies. Dit kan tijdens een (griffiers) bijeenkomst of een werkbezoek, maar ook digitaal. Door te zoeken op het internet kom je vaak al mooie voorbeelden tegen. Kijk ook eens op de [databank met praktijkvoorbeelden van de VNG](#). Ook het netwerk [Thorbecke2024](#) biedt ideeën en geslaagde voorbeelden uit het land. Het zijn platformen voor inspiratie en uitwisseling van kennis en ervaringen. Doe er je voordeel mee!

2. Raadswerkgroep lokale democratie

Speciale taken of opdrachten vragen soms om een werkgroep die hier tijd voor vrijmaakt, zich mede-eigenaar voelt en in kleiner verband sneller slagen maakt rondom een thema. Bij de bespreking van de praatplaat op de ALV bleek dat verschillende gemeenteraden zo'n werkgroep hebben gericht op het versterken lokale democratie. Een aanrader dus van collega's om een groep raadsleden of Statenleden mee verantwoordelijk te maken en samen aan voorstellen te werken voor het verbeteren van de verbinding met de samenleving en het versterken van de lokale democratie.

3. Taken van de griffie

Het zakmes staat de verzameling van algemene taken die daarnaast ook specifiek ingezet kunnen worden voor de taak 'het versterken van de lokale democratie'.

- *Opleiding & training van de raad*: Help als griffie(r) raads- en Statenleden door de vraag te stellen ‘wat heb je nodig aan kennis of vaardigheden’. Hiervoor kan ook de [gratis competentiescan](#) worden gebruikt. Vaak is of wordt er weinig tijd vrijgemaakt voor opleiding en training, terwijl dit juist kan helpen om de taak en rol invulling te geven. De NvVR heeft [een digitale leeromgeving](#) ontwikkeld, deze is gratis toegankelijk en biedt een bron aan kennis via e-learnings, filmpjes en infographics.

- *Agenderen rol raad: nu, later of niet*: Help als griffie(r) de raad of Staten keuzes te maken in hun agenda en de beschikbare collectieve tijd. Door gebruik te maken van een agendacommissie, een lange termijnagenda, maar ook door afspraken te maken hoe om te gaan met signalen van inwoners. Daarbij horen de vragen: wie draagt precies welke verantwoordelijkheid en moeten we het nu, later of niet collectief behandelen in de raad of Staten?

- *Informatiemanagement*

Het beschikbaar stellen van informatie voor de raad of Staten is een van de basistaken van de griffie. De griffie functioneert als secretariaat, door deze informatie te verzamelen en geordend en digitaal toegankelijk voor iedereen beschikbaar te maken. Daarnaast zijn steeds meer griffies ook bezig met informatiemanagement, het vertalen van informatiebehoefte naar een passende vorm van informatievoorziening.

- *Scheidsrechter*

De overheid moet voorspelbaar en betrouwbaar zijn; hiertoe zijn afspraken en wettelijke kaders opgesteld. Vaak is het de griffier die bestuurders helpt om mee invulling te geven aan deze afspraken en wettelijke kaders rondom het besluitvormingsproces, denk hierbij aan het Reglement van Orde of de AwB. Daarnaast is er ook de taak om te waarschuwen als spelregels en verordeningen worden overtreden. De handtekening van de griffier onder een besluit staat immers voor de formele geldigheid ervan.

4. Help de raad democratische waarden wegen

De VNG heeft vijf democratische kernwaarden geformuleerd: inclusiviteit, deliberatie (dialog), transparantie, check & balances (tegenkracht) en zeggenschap. Deze zijn alle vijf belangrijk, maar kunnen niet op een zelfde manier allemaal tegelijk belangrijk zijn. Het wegen van waarden en dus ook keuze te maken, is soms lastig. Een griffier kan als eerste adviseur helpen door het bespreekbaar te maken en afspraken te maken over processen. Daarnaast kan hij/zij helpen de collectieve tijd te bewaken en te zorgen voor inzet van ondersteuning en het beschikbare budget.

5. Organiseer besluitvorming: gesprek, debat, belangenafweging tot besluit

Voordat er een besluit genomen wordt in de raad of Staten is er meestal al heel wat aan vooraf gegaan: informatiebijeenkomsten, vragenronde, (debat-/commissie) vergaderingen e.d. Al deze momenten samen vormen het vergadermodel. Een gemeente of provincie kan eigen keuzes maken in het model om tot besluitvorming te komen. Belangrijk is dat het model past bij eigen cultuur en de basisonderdelen een plek hebben: gesprek, debat, belangenafweging en besluit.

6. Reflectie raad

Door te reflecteren kun je verbindingen leggen tussen wat je hebt gezien, gedacht en gedaan. Wanneer je dit als raad of Staten samen doet, krijg je ook samen nieuwe inzichten hoe het volgende keer anders kan worden aangepakt. Maak daarom regelmatig ruimte voor reflectie, bijvoorbeeld op heidagen of een fractievoorzittersoverleg. Dit schept ruimte om op tijd bij te kunnen sturen, mits hiertoe bereidheid is en vertrouwen in elkaar om te kunnen delen. Is dit er niet: agendeer dan eerst de [bestuurscultuur](#) in de raad of Staten.

7. Raad als collectief

'De raad (of de Staten) bestaat niet', zeggen veel griffiers en dat klopt. Raden en de Staten zijn gevuld met individueel gekozen leden, die zich deels hebben verenigd via fracties. [Uit onderzoek blijkt](#) dat voor slechts 9% van de raadsleden de loyaliteit aan de gemeenteraad het belangrijkste is in hun functioneren. De griffier doet zijn of haar werk voor de raad of Staten als collectief/bestuursorgaan. Het gesprek over de balans tussen individueel en collectief belang in het dagelijks functioneren kan verhelderend zijn. Een tweede stap is het dan te hebben over effectiviteit en gedeelde waarden.

8. Werkbezoek stimuleren met héle raad

In het verlengde van het bij 7 beschreven 'raad als collectief', kun je als griffie ook actief stimuleren om gezamenlijk op werkbezoek te gaan en gezamenlijk invulling te geven aan de volksvertegenwoordigende rol. De raad of Staten is/zijn daarmee meer zichtbaar voor inwoners, maar ook beter collectief geïnformeerd. Ook vanuit de kaderstellende en controlerende rol van de raad of Staten is het contact met inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven belangrijk.

9. Vergadermodel: ruimte voor de inwoner. Wat hebben we gehoord, wat gaan we ermee doen?

Bij 5 is ingegaan op de organisatie van de besluitvorming. Bij deze illustratie gaat het met name om de vraag van inwonerbetrokkenheid/invloed van inwoners in/op het besluitvormingsproces. Hoeveel ruimte is er voor inwoners? Welke afspraken hebben we gemaakt rondom inspraak en participatie? Formeel kan de vorm kloppen, maar het gaat om de inhoud. Welke boodschap of informatie hebben de mensen ons gegeven en wat gaan we ermee doen? Mensen moeten zich serieus genomen voelen en de spelregels moeten duidelijk zijn. Zie ook de toelichting bij 'Intern Samenspel' over het 'Participatie framework'.

7. Toelichting ‘Richting de samenleving’

Deze toelichting hoort bij illustraties uit het onderste deel van de driehoek op de praatplaat en gaat over de rol van de griffier richting de samenleving in het algemeen, maar ook ingezoomd op het versterken en het verbeteren van het vertrouwen in de lokale democratie. Er is daarbij een onderscheid gemaakt tussen *taken* in het linkerdeel en *ideeën* in het rechterdeel. Er zijn natuurlijk meer voorbeelden of ideeën aan te dragen om de lokale democratie te versterken. Deel vooral ook de voorbeelden uit de eigen praktijk & inspireer elkaar!

Linkerdeel: Taken

1. Raadscommunicatie

De wens van vrijwel elke raad is om zichtbaar te zijn en contact te hebben met de samenleving. Veel griffies besteden daarom tijd aan raadscommunicatie. In kleine gemeente wordt het als taak erbij gedaan door een medewerker of adviseur (de website, socials o.i.d), maar in middelgrote en grote gemeente zijn er medewerkers en adviseurs die dit fulltime doen. Uit [de griffiemonitor 2023](#) bleek dat gewenste tijdbesteding en ambities bij raadscommunicatie vaak groter zijn dan de beschikbare tijd.

2. Digitale toegankelijkheid

Een toegankelijke digitale overheid is belangrijk. Websites, apps en informatie moet voor iedereen toegankelijk zijn. Dit betekent niet alleen dat informatie vindbaar moet zijn, maar ook dat informatie van de raad doorzoekbaar is en toegankelijk. De zijn verschillende raden & Staten die hun eigen website hebben draaien, los van de organisatie. Belangrijk is dat informatie vanuit de volksvertegenwoordiging moet voldoen aan de [Wet voor digitale toegankelijkheid](#). Een opgave waar vaak externe expertise nodig is om een raamwerk te bouwen, dat de griffie kan vullen en onderhouden.

3. Media: Duiding context en mediaoverleg

Politiek en media zijn verweven, ze hebben elkaar nodig. De politiek heeft de media nodig om hun boodschappen breder te zenden. De media (lokale krant, radio of tv) de politiek om invulling te geven aan hun doel en waakhondfunctie. De relatie van de griffier met de media is vaak meer op de achtergrond. Griffie(r)s faciliteren (een perstafel of goede verbindingen), maar soms is de relatie ook inhoudelijk zoals bij de duiding van de context of nieuws uit de raad of Staten. Denk bijvoorbeeld eens aan een 'off the record media-overleg' waarin je als griffier lokale journalisten kunt informeren over het functioneren van de lokale democratie en de nodige context kan verschaffen bij een besluitvormingsproces.

4. Gastvrijheid

Inwoners die een vergadering bezoeken zich welkom laten voelen in het gemeentehuis is een taak van de griffie(r) die vaak als vanzelf ingevuld wordt. Het vertaalt zich door naar een kop koffie op de tribune, voldoende stoelen, hulp bij inspreken of gezien worden als gast. Ook op andere momenten ontvangt de griffie(r) bezoekers hartelijk in de raadszaal. Misschien vanzelfsprekend, maar van niet te onderschatten belang. Een belangrijke taak om naast digitaal, ook fysiek de drempel te verlagen om te komen en mee te doen in de lokale democratie.

5. Binnenhalen van ongehoorde geluiden

Hoe bereik je ander publiek en hoor je andere geluiden dan de 'usual suspects' en 'vaste sprekers'? Welke rol pak je hierin als griffier en welk deel is aan de politiek of aan de bestuurders? Dit zijn gesprekspunten voor in eigen huis, maar misschien kunnen we elkaar inspireren. Hoe helpen we [afgehaakt Nederland](#) zich weer thuis te voelen in hun eigen lokale democratie en meer vertrouwen te hebben in de overheid? Heeft iemand ideeën of goede ervaringen, we horen ze graag!

Rechterdeel: Ideeën

1. Raad in de wijk

Met de raad of Staten vergaderen op locatie, op werkbezoek of gezamenlijk de straat op om mensen te spreken. Veel raden of Staten doen dit al of hebben in ieder geval de wens om het te doen. Het gemeentehuis of het provinciehuis uit en samen actief op zoek gaan naar verbinding met inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen in de gemeente. Samen invulling geven aan de collectieve rol van de raad of Staten als volksvertegenwoordiger.

2. Basiscursus Politiek Actief, voor kinderen, VO, MBO en mensen nieuw in NL.

Als griffie kun je samen met de volksvertegenwoordigers je inwoners ontvangen om uit te leggen hoe de lokale democratie werkt. Tijdens de [cursus Politiek actief](#) of bij het spel [Democracy](#) kan jong en oud zelf ervaren hoe je gezamenlijk besluiten neemt en kunnen mensen ook informeel kennismaken met de lokale politici. Daarbij gaat het er niet alleen om dat deelnemers zich kandidaat stellen voor raad of Staten, maar ook op een andere manier invloed leren uitoefenen, bijv. via een wijkpanel, een adviescommissie zoals de Wmo-raad of de jongerenraad. Sommige griffies, zoals Utrecht, Deventer en Almere organiseren ook eigen cursussen en trainingen.

3. Ideeënmarkt

Op de ideeënmarkt kunnen inwoners en organisaties hun plannen, ideeën of ambities presenteren aan de raad of Staten. Soms staan hiervoor ook letterlijk kraampjes in het gemeentehuis of het provinciehuis. Op de ene plek wordt dit één keer per jaar georganiseerd rondom de kadernota, in een andere gemeente of provincie is deze mogelijkheid er elke vergadercyclus.

4. Denk vanuit de burger: wat zou jij veranderen?

Dit is meer een algemene oproep om als griffie en de raad of Staten meer vanuit de burger of inwoners te denken. Noem de hierboven genoemde ideeenmarkt bijvoorbeeld liever geen motiemarkt en let op overheidjargon. Wat hebben inwoners nodig om thema's te kunnen volgen en/of mee te kunnen laten doen aan de verschillende vormen van lokale democratie? Welke informatie moet goed toegankelijk zijn, welke drempels kunnen we verlagen en hoe zou je zelf willen worden uitgenodigd door je eigen gemeente. Een mooi gespreksonderwerp!

5. Gast van de raad

'Gast zijn van de raad of Staten' dat kan inmiddels op verschillende plekken in Nederland. Inwoners worden welkom geheten door de griffie en/of de raad of Staten. Er wordt uitleg gegeven over het politieke werk, hoe vergaderingen verlopen en besluiten worden genomen. Inwoners blijven dan ook vaak om de vergadering die daar vaak achteraan komt, te volgen vanuit de zaal. Het is een manier om de gastvrijheid invulling te geven, maar ook een mogelijkheid om mensen te spreken en uitleg te geven over de lokale democratie.